

Красичин, 5 вересня 2015

Наш ГОПЛАК

Найважливіший не рекорд, а те, що трапилося по дорозі...

Школи – запорука перемог!

Спільну пригоду з гопаком, завершену спробою встановити рекорд Гіннеса, ми почали чотири роки тому. У холодний листопадовий вечір 2012 р. ми стартували з Перемишля, щоб через гданський «Ярмарок» потрапити в гостинні пороги гурово-ілавецької школи, де весь тиждень вправляли українські танці. Пам'ятаємо, як ви дуже серйозно підходили до цього нового виклику. Пам'ятаємо й свіжий подих вітру, коли ви бігли по колу бігунцем.

Найбільш влучно описала це Оля Пиж, яка в інтерв'ю сказала, що неважливо буде рекорд чи ні, найважливіше те, що трапилося між нами по дорозі. Бо ж треба усвідомити, що рекорд встановляли люди, яких мало не бути на землі, яких «проблема» за архітекторами Акції «Вісла» мала зникнути в Польщі, але ПОПРИ ВСЕ – МИ Є. Ми сьогодні встановлюємо нові планки діяльності і співпраці, не в тому, хто скільки з'їсть хот-догов або цибулі, а в плані КУЛЬТУРНОЇ співпраці, яка вимагає праці та фізичних й організаційних зусиль. А це не береться само з себе. Мусить бути не лише відповідна кількість охочих взяти участь у зустрічах, але також воля і бажання всіх інструкторів, опікунів, учителів та батьків.

У нас на очах дотеперішнє суперництво шкіл трансформувалося у співпрацю та взаємну підтримку. Пізніше були два роки зустрічей у Львові, де ми – за вольовим рішенням тогочасного куратора освіти Львівської області Михайла Брегіна, – як учні всіх українських шкіл у Польщі могли в галицькій столиці шліфувати свої вміння. Пройшли ми спільно веселі, але також і тривожні, моменти розпалу російської агресії. Саме вперше у Львові ми побачили малюнок композиції. Усе що ми робили, було вперше та спеціально для цього проекту – спеціально придумана вокально-хореографічна композиція, спеціально для цього написана та записана музика. Все це надавало ознаки унікальності нашому задумові. А далі вже була фінішна пряма – останній збір у Білому Борі, фінальні напрацювання. І всі побачили врешті кінцевий ефект. Хоча спочатку проект задумувався як спільна композиція всіх українських шкіл на черговому Фестивалі української культури, згодом, у зв'язку з відстроченням проведення фестивалю, ми придумали інший варіант завершення цього етапу праці

– рекорд, занесений у світову книгу рекордів Гіннеса. І хоч умови дуже вимогливі, ми для себе вже встановили рекорд. Такого не було в історії українців у Польщі і такого не було у відносинах з нашими партнерами з України в принципі.

Великі слова подяки всім опікунам, які пожертували приватний час, у період літніх канікул залишили свої сім'ї та поїхали доглядати за чужими, проте своїми дітьми. Не будемо називати всі імена, щоб когось не поминути, проте всі вони є в нашій пам'яті та серцях і без їхньої праці та активності ми б не досягли нашої спільної мети. Окремі слова подяки належаться перемишлянам. Коли на фініші виринали неочікувані перепони, їхня співпраця та відданість дозволяли їх побороти. Ще перед очима стоїть нам пан Богдан, уже дідусь, який зі своїм костюмом приїхав до Красичина і терпеливо чекав, самотужки пригадуючи собі молоді роки свого танцювання, аж буде включений у лави танцюристів. Буде що розказувати своїм онукам!!!

Наш успіх міг бути досягнений передовсім завдяки нашим школам. Саме фактор існування українських шкіл у Польщі є запорукою наших перемог. Ми могли наочно слідкувати за поведінкою учнів усіх шкіл і можемо відповідально заявити вчителям і батькам – можете гордитися своїми дітьми!!! Звертаємося також до майбутніх учнів – дайте собі шанс познайомитися й відчути цю сімейну, дружню атмосферу наших шкіл. Без вас школи вже не будуть такі файні і не зможемо творити нових подвигів. Бо в школах, чого ми є найкращим прикладом, мрії збуваються. А треба мріяти. Треба мати також силу і відвагу працювати, щоб мрії збулися.

Дякуємо всім причетним до нашого подвигу – учасникам, вчителям, опікунам, інструкторам, батькам, глядачам, партнерам, уболівальникам та всім, імена й образ яких назавжди залишаться в наших серцях. Хочемо сказати вам на прощання слова, які для нас були дороговказом – це слова бл. Йосифа Сліпого – **ВЕЛИКОГО БАЖАЙТЕ.**

Олег Копильчак – хореограф проекту
Андрій Комар – координатор проекту

Близька до України перемиська «шашкевичівка»

З перших днів існування відродженої «шашкевичівки», оновило своє життя багато художніх колективів: театр, бандура, хор, а також танцювальний ансамбль «Аркан». Учні радо плекають художні здібності на сцені, розвиваючи свої зацікавлення танцем, музикою чи театром. Вчителі гарантують професійний рівень ведених занять.

У рамках «Ансамблю народних інструментів» під опікою О. Корецького можна брати уроки гри на сопілці та цимбалах. У свою чергу М. Корецька у «Вокально-інструментальному ансамблі бандуристів» у рамках індивідуальних уроків дозволяє оволодіти бандурою та пізнати багатство історичних і патріотичних пісень. У школі працює й театральний гурток «Попри все», де постановником і режисером є А. Леськів. Гурток презентує вистави, пов'язані з важливими роковинами і святами та інсценізує твори відомих українських та світових поетів і драматургів. Учні «шашкевичівки» можуть також розвивати свої вокальні здібності в хорі ім. о. М. Вербицького під диригуванням О. Попович та в гурті білого співу «Крайка» під керуванням Т. Наконечної.

У свою чергу історія «Аркуна» тісно пов'язана з відродженням діяльності школи в Перемишлі. Мінялися інструктори, танцюристи, але ніколи не мінявся їхній ентузіазм. З вересня 2009 р. ансамблем, який нараховує близько 100 учнів, займається О. Копильчак. У школі працює 5 танцювальних груп. У репертуарі «Аркуна» – танці з Центральної України, Поділля, Полісся, Волині, Гуцульщини, Закарпаття та Лемківщини. Молодь зустрічається на репетиціях 2 рази на тиждень. Танцюристи беруть активну участь у конкурсах, оглядах, ярмарках та фестивалях української і польської культур у Польщі та в Україні, Хорватії і Словаччині. Танцюють на лемківських ватрах, на купальських святах, на Святі над Ославою у Мокрому та на багатьох інших заходах. Танцюристи «Аркуна» намагаються приблизити глядачеві українські звичаї і культуру

«Шашкевичівка» – це незмінний лідер Перемишля і Прикарпаття щодо рівня навчання. Визнана в рейтингу часопису „Newsweek Polska” «школою успіху» – сьоме місце в Польщі серед малих шкіл. Її учні стають призерами загальнопольських, повітових та воєвідських конкурсів.

рідного краю. З початком вересня більшість танцюристів «Аркуна» (50 осіб) взяла участь у рекордному гопаку у Красичині, неподалік Перемишля.

Козирем перемиської «шашкевичівки» є близькість з Україною та тісна співпраця зі школами Львова й Києва. Щороку традиційно III клас гімназії виїжджає на екскурсію до Києва та Канева. Учні обожають поїздки до театрів Львова та в українські Карпати. Вони 2007 р. побували також у Криму. Бути учнем «шашкевичівки» – це не тільки честь, але й відповідальність, а її випускники – це свідомі й активні громадяни.

Школа була заснована 1911 р., в соту річницю з дня народження о. М. Шашкевича з ініціативи Братства ім. св. Миколая в Перемишлі та Українського педагогічного товариства. На початку в ній вчилася близько 250 учнів, в 1937/1938 р. кількість учнів зросла до 500. Під час радянської окупації в 1939–1941 рр. школі надано ім'я І. Франка. При школі існував Батьківський комітет, який опікувався бідними учнями й оплачував адміністративні видатки. Та 1945 р. будинок закрито, разом з усіма іншими українськими школами, а українців Перемишля виселено з рідних земель. Школа повернулася до життя щойно 1991 р. Засновницький комітет, яким керував лікар Ю. Стабішевський, доклав зусиль для відновлення діяльності школи для української меншини. Посаду директора довірено Ю. Бакові. Ще 1997 р. добудовано нову частину будинку, в якій навчалася молодь ліцею. А 1998 р. об'єднано початкову школу з ліцеєм. Отак постав Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 ім. М. Шашкевича. Школу 1999 р. довірено М. Туцькій. Від 2000 р. до сьогодні директором школи є П. Піпка. До складу Комплексу загальноосвітніх шкіл № 2 ім. М. Шашкевича в Перемишлі входить: дошкільна група – клас 0, Початкова школа № 17 (1–3 та 4–6 кл.), Гімназія № 7 (1–3 кл.) та III Загальноосвітній ліцей (1–3 кл.)

інськими школами, а українців Перемишля виселено з рідних земель. Школа повернулася до життя щойно 1991 р. Засновницький комітет, яким керував лікар Ю. Стабішевський, доклав зусиль для відновлення діяльності школи для української меншини. Посаду директора довірено Ю. Бакові. Ще 1997 р. добудовано нову частину будинку, в якій навчалася молодь ліцею. А 1998 р. об'єднано початкову школу з ліцеєм. Отак постав Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 ім. М. Шашкевича. Школу 1999 р. довірено М. Туцькій. Від 2000 р. до сьогодні директором школи є П. Піпка. До складу Комплексу загальноосвітніх шкіл № 2 ім. М. Шашкевича в Перемишлі входить: дошкільна група – клас 0, Початкова школа № 17 (1–3 та 4–6 кл.), Гімназія № 7 (1–3 кл.) та III Загальноосвітній ліцей (1–3 кл.)

Мрії збуваються в Гурові-Ілавецькому

Тим, що надає особливого характеру школі в Гурові-Ілавецькому та в ансамблі «Думка», є зберігання та підтримання традицій, а це формує національну ідентичність учнів.

Традицію школи видно у щоденній праці.

Під час навчання молодь пізнає історію, географію, культуру та мову своїх предків.

Життя у школі не завмирає з останнім дзвінком, але продовжується допізна. Тоді організуються різноманітні додаткові заняття. Добра атмосфера, зичливе ставлення вчителів до молоді перекладаються на її активність. Школа організує конкурси (релігійні, декламації, знань про історію, географію), заходи («Маланка», дискотеки, ватри та ін.), урочистості, присвячені важливим історичним подіям (напр., роковини Операції «Вісла»), поїздки в Україну. Крім зберігання традицій, суттєвим у школі є здобування знань. Високі результати учні завдячують висококваліфікованому вчительському колективові, комфортним умовам праці, добре обладнаним предметним кабінетам, а також систематичному та ретельному навчанню. Молодь виходить зі школи людьми, що свідомі своїх планів на майбутнє. Завдяки Шкільному центру кар'єри, знають, які вибрати студії, щоб реалізувати свої професійні плани. Майже всі випускники студіюють у найкращих польських вищих школах, а також в Україні. Мрії – джерело натхнення для багатьох молодих людей. Школа це місце, яке не лише спонукує до мрій, але також помагає їх реалізувати.

У плані художньої активності молодь охоче займається під час занять вокальної групи «Журавка» чи хору «Щедрик». Проте найбільшу популярність має ансамбль пісні і танцю «Думка», яким гордиться вся школа. Ансамбль заснував 1969 р. вчитель української мови Т. Щерба. Основу складу становили учні т.зв. «українських класів» Загальноосвітнього ліцею в Гурові-Ілавецькому. У перших роках діяльності ансамбль брав участь у врочистих заходах і святах, організованих українською громадою Вармії та Мазурів, а також у загальнопольських Фестивалях української культури. «Думка» швидко здобула визнання та популярність, що привело до численних запрошень на фестивалі і фольклорні огляди в Польщі та за кордоном. З року в рік зростав художній рівень ансамблю, мінялося керівництво та склад, однак характер і «дух» лишилися незмінними. Ансамбль може гордитися концертами в Польщі, Україні, Німеччині, Франції, Швейцарії, Словаччині (їх понад тисяча). За свою працю, надбання та репертуар «Думка» була нагороджена численними призами, вирізненнями, почесними грамотами. Однак найбільше тішить це, що колишні члени Ансамблю пісні і танцю «Думка» є сьогодні активними діячами громадсько-культурного життя по місцях свого проживання. Вони організують культурні заходи, наукові конференції, заснують нові художні ансамблі та активно працюють на благо місцевої громади. З 1990 р. ансамбль діє при Загальноосвітньому ліцеї з українською мовою навчання і нараховує біля 60 членів. Під час концертів надалі презентує український фольклор, збагачений прекрасним народним одягом з різних регіонів України. З 2010 р. керівником «Думки» є О. Ситчик, а хореографами А. Кравчук та М. Семотюк. «Думка» манить своєю життєрадістю, темпераментом, молодістю, ліризмом та полонить серця молодих і старших глядачів.

Найважливіший не рекорд, а те, що трапилося по дорозі...

Художньо активний Білий Бір

Ліцей засновано 1990 р. на базі Початкової школи ім. Т. Шевченка, що функціонувала з 1958 р. як єдина на Західному Помор'ї школа національної меншини з усебічно розвинутою художньою самодіяльністю.

Сьогодні, не лише в місті чи воєвідстві, але й у всій Польщі та за кордоном, відомим і цінованим є танцювальний колектив ліцею «Вітрогон» під керівництвом А. Дрозда. Члени ансамблю брали участь у фільмі Є. Гоффмана «Вогнем і мечем», репрезентували школу на Фестивалях української культури в Сопоті, концертах у Гданську, Вроцлаві, Варшаві, Кошаліні, Щецині, Венгожеві, Білостоці, Більську-Підляському, Гіжицьку, Перемишлі (Польща), у Львові (Україна), Свиднику (Словаччина). «Вітрогон» репрезентував українську меншину в Польщі на IV Форумі діаспори в Києві 2006 р., на міжнародному фольклорному фестивалі «Лужиця» в Кроствіці (Німеччина) та на курпівському весіллі в місті Кадзідло (Польща). З участю колективу відбуваються не лише найважливіші заходи української спільноти, але й заходи, організовані воєвідською, повітовою та місцевою владами Західнопоморського воєвідства. Ансамбль є лауреатом багатьох конкурсів, наприклад, виступав на загальнопольському перегляді танцювальних колективів «Золота ліра» в Кошаліні, загальнопольському фестивалі фольклорних ансамблів у Злотові, а нещодавно «Вітрогон» разом з іншими ансамблями встановив рекорд Гіннеса, станцювавши найбільшого у світі гопака. У минулому з «Вітрогоном» працювали хореографи М. Вітер і С. Рибак, музиканти: Ю. Ковальов, С. Козак та Є. Бондаренко.

Унікальним явищем на фоні глобалізації, уніфікації та комерціалізації сьогоденного світу є рівень активності учнів і вчителів І Загальноосвітнього ліцею в Білому Борі в художніх гуртках та колективах, у тому в ансамблі «*Вітрогон*».

Незмінно від 25-ти років присутнім у житті школи й української спільноти є гурток живого слова «Калиновий міст» під керівництвом вчительки української мови М. Мандрик-Філь. Художні програми у виконанні членів гуртка мають часто форму своєрідних спектаклів, напр., триптих про Акцію «Вісла», програма «Жива скорботи», присвячена 80-літтю Голодомору в Україні чи «Смерть Шевченка» за сценарієм симфонії І. Драча. Члени «Калинового мосту» репрезентували українську меншину на центральних святкуваннях Шевченківських роковин у Львові (Україна) 2004 р. З нагоди 200-ліття з дня народження Т. Шевченка «Калиновий міст» започаткував «Шевченківські читання» в імprovізованому кафе «Під калиною». Члени гуртка організують творчі вечори, присвячені поезії українських поетів, наприклад, О. Лапського, Л. Костенко, Т. Карабовича, В. Стуса та ін. Творча діяльність «Калинового мосту» охоплює також події, що відбулися останнім часом в Україні. У репертуарі гуртка є вистави про Помаранчеву революцію та Революцію гідності.

Українську народну музику багато років популяризував інструментальний колектив «Проліски» під керівництвом покійного вже Б. Фіцака – завідувача гуртожитку. Колектив був лауреатом конкурсу „Interdydakta 2001” та здобував успіхи на більше як 100 сценах по всій Польщі та за кордоном.

Зараз, популяризувати українську пісню продовжує хор «Джерело», заснований І. Борушак-Губ'як, актуальним диригентом якого є Ю. Москалик. Хор своїми виступами прикрашає не лише регіональні свята, а й воєвідські та загальнопольські.

Українсько-лемківський дух Лігниця

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 ім. Богдана-Ігоря Антонича в Лігниці веде навчання української, німецької та англійської мов. Ряд художніх гуртків (танцювальний, вокальний, хор), бере участь у загальнопольських і міжнародних проєктах, співпрацює з Вроцлавською політехнікою і школами в Україні, досягає високих результатів у зовнішніх екзаменах (середня вища середніх міських та воєвідських).

Протягом 50-ти років існування ліцею були різні етапи розвитку позакласної праці. В історії школи, зокрема, діяли: хор «Полонина», «Мрія», танцювальний ансамбль під керівництвом Г. Дмитрієва, «Фіялоньки», «Струмочок», «Орден». Сьогодні діють: хор «Полонина», вокальний ансамбль «Дикі бджоли», танцювальний колектив «Горицвіт». Більшість учнів – це лемки. Школі дуже залежить, щоб вони плекали рідну традицію. Тому відбувається багато виїздів на Лемківщину, зокрема до Новиці, де народився патрон школи Б.-І. Антонич, чи на «кормеш» до Вільхівця. Учні прибирають також кладовища на Лемківщині, що відбувається у співпраці з Об'єднанням лемків. Школа співпрацює так само з Об'єднанням українців у Польщі. Учні виступають на Фестивалях української культури, концертах у Вроцлаві, Зеленій Горі, Лігниці, Громадці.

Школа розпочала діяльність 1 вересня 1957 р. у Злоторії. Опікуном стала магістр Марія Павенцька: випускниця історико-філософського факультету Львівського

Випускники української школи в Лігниці, у тому й колишні танцюристи, напр., ансамблю **«Горицвіт»**, помітні в усіх структурах нашої меншини в Польщі і світі. Школа жде на тих, кому не чужа традиція, любов до рідного та високий рівень навчання. Вона продовжує традицію навчання в українському, в тому й лемківському дусі.

У вересні 1993 р., після 36-ти років існування, IV Ліцей з гуртожитком перенісся до відремонтованого комплексу на вул. Панцерній, 10 (нині Т. Шевченка), де знаходиться й сьогодні.

Від багатьох років при школі діють пункти навчання української мови та релігії. А від шкільного 1999/2000 року – Гімназія № 10.

університету. Вона була першою вчителькою української мови. Українські класи існували в Злоторії до 1960 р. у місцевому загальноосвітньому ліцеї на вул. Лімановського, 17. Вроцлавська кураторія освіти того року вирішила перенести класи з українською мовою до Лігниці до Початкової школи № 7 з єврейською мовою навчання. Обов'язки директора доручено М. Таненцаффу – директорці цієї школи. Статус окремої адміністративної одиниці школа отримала 1 вересня 1962 р., щоб стати IV Загальноосвітнім ліцеєм з українською мовою навчання. Директором призначено Ірину Снігур, випускницю Вроцлавського університету, яка в школі працювала з 1 вересня 1960 р. як учителька математики. Від 1962 р. школа й гуртожиток містилися в будинку на вул. Хойновській, 98. Сьогодні будинок не існує.

Після кількох років наполегливих домагань, навчального 1967/1968 року школа одержала приміщення в будинку на площі А. Завадського, 7а (тепер Площа Кляшторний).

«Ранок» на Підляшші

Про живучість українства на Підляшші дбає Ансамбль пісні і танцю **«Ранок»** з Більська-Підляського, який діє при місцевому будинку культури. Ансамбль був заснований 1995 р. зусиллями активістів Союзу українців Підляшшя.

Художнє оформлення: Тереса Олещук
Верстка: ТОВ «Тирса»
Світлини: Миколи Піпки, Ярослава Леськіва та з архівів шкіл у Білому Борі, Гурові-Ілавецькому, Лігниці і Перемишлі, а також ансамблю «Ранок»

Членами ансамблю є передусім учні, які навчаються в Більську української мови, отже дух «Ранку» – це жвавість і молодість, яка старим пісням і танцям надає нового звучання й моторності та сприяє популяризації етнокультурної спадщини Підляшшя. На репертуар ансамблю перш за все складаються, живі ще на Підляшші традиційні обрядові пісні – веснянки, рогульки, сінокосні, купальські, живнівні, весільні, колядки, щедрівки, виконувані і в манері, наближеній до чисто народного, архаїчного співу, і в сучасній обробці, з участю музичної групи. Вагоме місце в репертуарі займають також загальновідомі українські пісні, зокрема ліричні. Заснована 2000 р. танцювальна група збагачує концертну програму ансамблю живими поліськими танцями. Ансамбль 2000 р. випустив касету, а 2005 р. – першу платівку CD, на якій знайшлися передусім пісні з північного Підляшшя і Полісся. В 2009 р. вийшла платівка «Ранок колядує» з багатим репертуаром колядок та щедрівок, а 10 жовтня 2015 р. з нагоди 20-ліття ансамблю вийшов альбом «Ранок співає і танцює».

Ансамбль багато разів брав участь та ставав переможцем місцевих, загальнопольських та міжнародних конкурсів і фестивалів. «Ранок» представляв традиційну українську культуру Підляшшя в Україні (Київ, Луцьк, Рівне, Львів), Словаччині, Румунії, Болгарії, в Бельгії та Франції. Був також учасником багатьох телепередач. У рамках ансамблю діє інструментальна група у складі: акордеон, скрипка, сопілка, бубон, контрабас, тамбурін. Художнім керівником «Ранку» є Єлизавета Томчук, хореографом – Борис Бунь, а керівником інструментальної групи – Петро Осташевський.

Найбільший гопак у світі реалізовано завдяки дотації Міністра національної освіти в рамках проєкту «Польсько-українська співпраця молоді»